

توان‌سنجی منطقه گردشگری روستای حیدره بالای شهر با تاکید بر جاذبه های طبیعی آن

علیرضا مرتضایی جلال

دانش آموخته کارشناسی ارشد توریسم

تاریخ پذیرش: 1393/10/16

تاریخ دریافت: 1393/8/23

چکیده

امروزه گردشگری به ویژه گردشگری روستایی گستره‌ای جهانی یافته است و یکی از بخش‌های مهم فعالیت‌های اقتصادی محسوب می‌گردد. تحقیق حاضر باهدف شناخت و تحلیل گردشگری در روستای حیدره بالای شهر انجام شده است. برای برآورد حجم نمونه در گردشگران از روش فرمول کوکران استفاده شد که نمونه آماری برای گردشگران در این تحقیق شامل 170 گردشگر محاسبه گردید. از پرسشنامه به عنوان ابزار تحقیق استفاده گردید که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده در بین جامعه آماری تکمیل گردید. به منظور تعیین روایی پرسشنامه تحقیق از نظرات اساتید و متخصصان مربوطه در رشته‌های توریسم، توسعه کشاورزی و توسعه روستایی استفاده گردید. نهایتاً با انجام پیش‌آزمون، به تعداد 30 پرسش‌نامه از جامعه آماری تکمیل گردید و آزمون کرونباخ آلفا محاسبه شد. بر اساس یافته‌های حاصل از مدل *SWOT* مهم‌ترین نقاط قوت گردشگری در روستای حیدره شامل موقعیت جغرافیایی، وجود اماکن مذهبی و داشتن آب و هوای مطبوع می‌باشد و مهم‌ترین نقاط ضعف موجود عبارتند از نامناسب بودن امکانات و خدمات تفریحی و مذهبی، بهداشتی و کمبود نیروی متخصص و آموزش دیده. همچنین فرصت‌هایی که گردشگری روستای حیدره در اختیار دارد شامل توانایی جذب گردشگر از استان‌های همجوار، افزایش سرمایه‌گذاری دولتی و افزایش سرمایه‌گذاری خصوصی است و تهدیدهایی که گردشگری روستای حیدره با آن‌ها مواجه است عبارتند از کاهش امنیت اجتماعی، مدیریت نادرست در برنامه‌ریزی گردشگری و استفاده نامطلوب از جاذبه‌های گردشگری.

واژگان کلیدی: گردشگری، گردشگری روستایی، حیدره بالای شهر، مدل *SWOT*

مقدمه

با گسترش روزافزون مهاجرت‌های روستایی، کاهش درآمد خانوارهای روستایی، و افول کشاورزی روستایی، نیازی روزافزون به فعالیتی جایگزین و در عین حال مکمل برای کشاورزی، در نواحی روستایی احساس می‌شود تا به منظور توسعه پایدار روستایی، امکان بهره‌مندی روستاییان از «معیشت پایدار» فراهم آید، که این خود بهبود «کیفیت زندگی» و «رضایتمندی روستایی» را به همراه دارد. از سویی دیگر، برنامه‌ریزی توسعه روستایی نیازمند فرآیند ارزیابی و بازنگری در حوزه اندیشه انتقادی توسعه روستایی است تا امکان شکل‌گیری بهترین راهکارهای مداخله در نواحی روستایی، برای کارآمدی نتایج حاصل از روند برنامه ریزی توسعه فراهم آید. التفات به جایگاه صنعت توریسم در توسعه روستایی، از آن رو اهمیت دارد که می‌توان با بهره‌گیری مناسب از منابع طبیعی و انسانی، علاوه بر امکان رشد اقتصادی به ترویج بخش کشاورزی و تولید صنایع دستی محلی پرداخت و گامی در مسیر بهبود شرایط زیست محیطی و پاسداشت موارث فرهنگی بومی و آداب و رسوم محلی در روستاها برداشت. این امر در روستاهایی که فعالیت‌های کشاورزی به دلیل شرایط اقلیمی و یا سایر شرایط، از امکانی چون بهره‌مند شدن از کشاورزی بهینه و یا میزان درآمد مطلوب محروم می‌مانند، اهمیت بیشتری می‌یابد. علاوه بر این، توریسم روستایی می‌تواند موجبات بهبود فرآیند توسعه روستایی را با ایجاد فعالیت مکمل بخش کشاورزی، اشتغال‌زایی و افزایش درآمدهای خانوارهای روستایی در بستر مشارکت‌سازی روستایی در فرآیند پذیرش توریسم امکان‌پذیر سازد. این خود نیازمند پژوهشی درباره تأثیرات مثبت و تبعات منفی آن در زندگی روستایی است. از سویی دیگر، ایران با دارا بودن شرایط متنوع آب و هوایی و جاذبه‌های فرهنگی و طبیعی و اقلیمی و همچنین گسترش آداب و رسوم محلی، این توانمندی را دارد تا با شناسایی و ارزیابی جایگاه توریسم و شناسایی نقاط قوت و ضعف توسعه توریسم روستایی، فرصت‌هایی را از دل تهدیدهای موجود فراهم آورد تا موجب توسعه روستایی پایدار و بهره‌مند شدن نسل‌های امروز و آینده از معیشت پایدار و پتانسیل‌های موجود در ساختار اقتصادی و اقلیمی و اجتماعی روستا گردد. (شهیدی و همکاران، 1386).

همدان یکی از 13 استان فرهنگی و تاریخی کشور است که با برخورداری از موقعیتی ممتاز از لحاظ جاذبه‌های طبیعی و باستانی در حال حاضر یکی از قطب‌های مهم گردشگری کشور است. این استان با دارا بودن بیش از 850 اثر تاریخی و فرهنگی، ده‌ها مرکز طبیعی و اکوتوریستی و آب و هوای مناسب هر ساله میزبان گردشگران داخلی و خارجی زیادی است. همدان از جمله استان‌ها و مناطقی است که زیبایی‌ها و جاذبه‌های بکر و منحصر به فرد طبیعی را در کنار آثار تاریخی، فرهنگی و بناهای بازمانده از دوران باستان یک جا به مسافران و علاقه‌مندان هدیه می‌کند و به همین دلیل هر ساله جمع‌کنیری از ایرانگردان و

جهانگردان خارجی در ایام مختلف از جاذبه‌های توریستی و سیاحتی این استان دیدن می‌کنند. روستای حیدره بالای شهر به لحاظ سیاسی، تابع دهستان الوند کوه غربی از توابع بخش مرکزی شهرستان همدان، استان همدان می‌باشد. دهستان الوند کوه غربی یکی از 6 دهستان بخش مرکزی شهرستان همدان می‌باشد. دیگر دهستان‌های این بخش عبارتند از: ابرو، الوند کوه شرقی، سنگستان، گنبد، هگمتانه. روستای حیدره بالای شهر از جنوب شرقی و شرق به شهر همدان و از سمت شمال به شهر مریانج محدود می‌شود. با توجه به اثرات متعدد اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و زیست محیطی توسعه گردشگری روستایی در مناطق روستایی؛ مسئله اصلی پژوهش حاضر این است که توسعه گردشگری در روستای حیدره دارای چه اثراتی است و مهم‌ترین نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدهای پیش‌روی توسعه گردشگری در روستای حیدره بالای شهر شامل چه مواردی می‌باشد.

بر این اساس ضروری می‌نماید که در قالب ارزیابی و مکان‌گزینی مناطق توریسم پذیر، با شناسایی تأثیرات مثبت و تبعات منفی در قالب تحلیل عوامل راهبردی، به بازبینی شرایط خاص مناطق روستایی در ایران پرداخت تا بیشترین میزان کارآمدی در نتایج توسعه توریسم روستایی میسر گردد. علاوه بر این، ضروری به نظر می‌رسد که در فرایند توریسم روستایی حفاظت و نگهداشت محیط زیست، استفاده بهینه و متعادل از منابع طبیعی و دارایی‌های روستایی مورد توجه باشد تا در قالب توسعه پایدار روستایی، ضمن پاسداشت حقوق آیندگان از مواهب طبیعی روستا، امکان بهبود کیفیت زندگی و معیشت پایدار روستاییان نیز تحقق یابد. این چنین است که هرگونه مداخله در ساختار روستا برای برنامه ریزی و طرح ریزی توریسم روستایی، باید با افزایش آگاهی روستاییان، مشارکت سازی روستایی و دخیل کردن روستا بیان در فرایند توریسم روستایی به عنوان ذی نفعان اصلی پروژه، مورد توجه باشد. در ضمن، وجود حمایت سازمان‌های دولتی و تصویب بودجه‌های لازم برای توریسم روستایی امری اساسی است، چراکه علاوه بر گسترش صنعت توریسم روستایی به ویژه در مناطقی که کشاورزی به دلایلی به رشد معکوس دچار شده است، یا مناطقی که پتانسیل‌های طبیعی برای بخش کشاورزی وجود ندارد، بهبود زیرساخت‌ها و تعادل در ارائه خدمات و تسهیلات رفاهی در نواحی روستایی، در سطوح منطقه‌ای را به همراه دارد (شهیدی و همکاران، 1386).

توجه به موضوع گردشگری روستایی، از دهه‌های 1950 م به بعد گسترش یافت و در دهه‌های 1960 و 1970 م بیشتر در زمینه اقتصاد گردشگری روستایی برای کشاورزان و جوامع محلی مورد توجه قرار گرفت (افتخاری و مهدوی، 1385). گردشگری روستایی در سال‌های اخیر به عنوان عاملی مهم در تحول و توسعه نواحی روستایی مورد توجه قرار گرفته است. بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی روستایی طی دهه‌های اخیر دچار افول شدید شده و سطح درآمد و اشتغال در فعالیت‌های کشاورزی سنتی، به ویژه درآمد

سرانه روستاییان، تا کمتر از میزان متوسط درآمد سرانه کشور کاهش یافته است. از سوی دیگر افزایش نرخ بیکاری و در نتیجه خروج نسل جوان و افراد دارای تحصیلات بالاتر از اجتماعات روستایی، بافت و ساختار نواحی روستایی را به خطر انداخته است. بنابراین گردشگری نه تنها به عنوان یک ابزار بلقوه برای تغییر این وضعیت، بلکه یکی از عناصر جدایی ناپذیر راهبرد توسعه روستایی شده است (بدری و همکاران، 1388). شارپلی (2002) معتقد است که گردشگری روستایی روی معانی که توسعه اقتصادی و اجتماعی و تجدید (اصلاح) را بدست می دهند تمرکز زیادی دارد. گردشگری روستایی بطور وسیعی منابع موثر درآمد و اشتغال، خصوصاً در نواحی روستایی پیرامونی که صنایع زمینی سنتی تنزل یافته اند را ارتقاء داده است. افتخاری و مهدوی به نقل از لین¹ (1385) معتقدند گردشگری که در حومه شهر اتفاق می افتد، گردشگری روستایی گویند. از دیدگاه مفهوم وسیع تر می توان گردشگری روستایی را در برگیرنده دامنه ای از فعالیت ها، خدمات مربوط به تفریح و آرامش گردشگران دانست که به وسیله کشاورزان و مردم روستایی برای جذب گردشگران به مناطق خود به منظور کسب درآمد صورت می گیرد. "بازدید از مکانی غیر از مکان معمول کار و زندگی خود که خارج از محدوده استاندارد آمار شهری است در زمانی که فعالیتی غیر از فعالیت کاری در منطقه مورد نظر انجام شود که هدف چنین بازدیدی ممکن است تحقیق، درمان، مذهب و ... باشد" (افتخاری و قادری، 1381، ص 27). به طور کلی گردشگری روستایی شامل هر نوع فعالیت تفریحی و گذران اوقات فراغت است با دریافت خدماتی از قبیل غذا، محل اقامت و محصولات محلی از ساکنان محلی در مکانی که از نظر قوانین و مقررات جاری کشور یا از نظر ماهیت اقتصادی و فرهنگی روستا محسوب می شود (افتخاری و قادری، 1381، ص 27). با توجه به ویژگی بارز گردشگری روستایی به مثابه یکی از مردمی ترین اشکال گردشگری، می توان انتظار داشت که این صنعت، از یک سو به رشد اقتصادی و تنوع فعالیت های روستایی و از سوی دیگر، با جذب مازاد نیروی انسانی، به ایجاد اشتغال و درآمدزایی برای ساکنان روستاها کمک کند و بدین ترتیب فرصتی برای توسعه همه جانبه قلمداد شود (غفاری و ترکی هرچگانی، 1388). توسعه گردشگری در مناطق روستایی عنصری اساسی است و یکی از راه های نجات روستاها از فقر، مهاجرت و مشکلات اجتماعی و اقتصادی به شمار می رود. در اکثر نواحی روستایی، به دلیل غالب بودن اقتصاد کشاورزی و آسیب پذیری آن، توجه به دیگر فعالیت های توسعه ای نظیر گردشگری به عنوان مکمل این بخش می تواند از جنبه های مختلف، تضمینی در بهبود شرایط زندگی روستاییان باشد. گردشگری روستایی می تواند در توانمندسازی مردم محلی و توسعه منابع انسانی، تنوع بخشی اقتصادی و رشد آن، خلق فرصت های شغلی، حل معضل بیکاری، ارتقای استانداردهای زندگی از طریق تأمین خدمات اجتماعی و پرکردن شکاف بین نواحی شهری

¹ Lane

و روستایی در زمینه های مختلف ، و کاهش مهاجرت روستایی به کلان شهرها نقش عمده ای داشته باشد (مهدوی و همکاران، 1387).

مقصودی (1388) معتقد است که توریسم روستایی همواره مشوق استفاده بهینه از منابع طبیعی تولیدی موجود (نظیر آب، زمین، نیروی کار و سرمایه) و جذابیت های فرهنگی و طبیعی است و تغییرات اجتماعی و اقتصادی سازنده، مشارکت در حفظ میراث فرهنگی و حفاظت زیست محیطی، فراهم آوری زمینه مناسب برای ارتباط فرهنگ و اقوام مختلف در سطح ملی یا بین المللی و افزایش تغییرات و تعاملات اجتماعی فرهنگی سازنده از طریق یادگیری متقابل و حصول تفاهم مطلوب بین تمدن های مختلف از پیامدهای مثبت توریسم روستایی محسوب می شوند. لوریو و کرسال (2010) معتقدند که گردشگری نواحی روستایی به عنوان یک پتانسیل برای توسعه اقتصادی - اجتماعی و اصلاح مطرح شده است. منافع گردشگری روستایی می تواند در موارد زیر خلاصه شود :

- رشد اقتصادی، متنوع کردن و تثبیت از طریق ایجاد اشتغال در کسب و کار گردشگری؛
- پیش بینی درآمد اضافی در کشاورزی، صنعت و بخش خدمات ؛
- فرصتی جهت درک ارزش اقتصادی ویژه، محصول مبتنی بر کیفیت در تولیدات غذایی بعلاوه ساختمان های بکار نرفته و متروک شده ؛
- افزایش در ارتباطات اجتماعی، مخصوصا در در هم شکستن انزواطلبی در دورترین نواحی و گروه های اجتماعی ؛
- فرصتی برای ارزیابی دوباره میراث و نمادها ، محیط زیست و هویت.

افتخاری و قادری (1381) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین توسعه گردشگری روستایی و اثر آن بر توسعه پایدار روستایی پرداختند و سه نگرش گردشگری روستایی ابزاری برای توسعه روستایی، گردشگری روستایی سیاستی برای بازساخت سکونت گاه های روستایی و گردشگری روستایی به عنوان ابزاری برای توسعه پایدار و حفاظت از منابع طبیعی روستایی بررسی و مقایسه نمودند. رکن الدین افتخاری و مهدوی (1385) با استفاده از روش پیمایشی، مطالعات میدانی و تعیین نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدها به شیوه **SWOT** به ارائه راهبردی جهت توسعه گردشگری در مناطق روستایی لواسان پرداختند. با توجه به نتایج تحلیل تعداد 9 قوت داخلی در برابر 11 ضعف داخلی و تعداد 7 فرصت خارجی در برابر 11 تهدید خارجی شناسایی و بررسی نمودند. پورقاسمیان (1387) در پژوهشی به بررسی فضاهای ناشناخته شهری و روستایی در صنعت گردشگری شهرستان اصفهان با استفاده از مدل **SWOT** پرداخته و در انتها شناخت این مناطق را به صورت الگو و مدل برای توسعه گردشگری سایر مناطق ارائه نموده است. غفاری و هرچگانی (1388) در پژوهشی با عنوان نقش گردشگری در توسعه

اجتماعی - اقتصادی مناطق روستایی استان چهارمحال و بختیاری به این نتیجه رسیدند که بین رونق گردشگری و افزایش فرصت‌های شغلی، افزایش میزان امکانات گردشگری، ارتقای سطح درآمد، افزایش رفاه اجتماعی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. در مطالعه ای دیگر بدری و همکاران (1388) بیان داشتند که اگرچه گردشگری روستایی منجر به اثرات مثبت همچون اشتغال‌زایی و افزایش درآمد ساکنان روستا می‌گردد؛ اما اثرات و پیامدهای منفی اقتصادی از قبیل افزایش قیمت کالا و زمین و بطور کلی افزایش هزینه زندگی ساکنان را در بر داشته است. بارانگ (1998) در تحقیقی که در کشور تایلند انجام داد، مشخص نمود که در سال مزبور صنعت گردشگری برای 460 هزار نفر به طور مستقیم و برای یک میلیون نفر به طور غیر مستقیم کار ایجاد کرده است.

اهداف تحقیق

هدف کلی این تحقیق تحلیل و بررسی جنبه های مختلف گردشگری در روستای حیدره بالای شهر با تاکید بر جاذبه های طبیعی و موقعیتهای خاص جغرافیای (اکوتوریسم) آن می‌باشد. همچنین اهداف اختصاصی این تحقیق به در دو دسته طبقه‌بندی می‌شود که شامل موارد زیر است:

- شناسایی نقاط قوت و ضعف گردشگری در روستای حیدره بالای شهر
- شناسایی فرصت‌ها و تهدیدهای پیش‌روی گردشگری در روستای حیدره بالای شهر

روش تحقیق

این تحقیق از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر نحوه تحلیل داده‌ها، توصیفی - پیمایشی و اکتشافی می‌باشد. در پژوهش حاضر جامعه‌ی آماری شامل گردشگرانی است که در مقطع زمانی بهار و تابستان 1391 از روستای حیدره بالای شهر بازدید داشتند که برای جمع‌آوری اطلاعات از جامعه‌ی آماری گردشگران نمونه‌گیری به عمل آمده است. برای برآورد حجم نمونه در گردشگران از روش فرمول کوکران استفاده شد که نمونه آماری برای گردشگران در این تحقیق شامل 170 گردشگر می‌باشد. روش نمونه‌گیری در این تحقیق، از نوع تصادفی ساده می‌باشد و برای انتخاب نمونه از جامعه از جدول اعداد تصادفی استفاده شده است. در این پژوهش برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز تحقیق از روش مشاهده به طریق پیمایشی و مصاحبه استفاده شده است. جهت تدوین چارچوب نظری از اسناد، کتاب‌ها، نشریه‌ها و مجله‌ها، آمارنامه‌ها و اینترنت استفاده شده است. به منظور گردآوری اطلاعات منطقه مورد مطالعه بر حسب اهداف تحقیق از پرسشنامه جهت بررسی نظرات گردشگران بهره گرفته شده است. پرسشنامه تحقیق با سوالات بسته -

پاسخ² و باز- پاسخ³ تنظیم شده است. نهایتاً با انجام پیش آزمون، به تعداد 30 پرسش‌نامه از جامعه آماری تکمیل گردید و آزمون کرونباخ آلفا محاسبه شد. که آلفای کرونباخ محاسبه شده در پیش آزمون در جدول (1) نشان داده شده است.

جدول شماره 1- آلفای کرونباخ مربوط به پیش آزمون

مقادیر	متغیرهای تحقیق
0/74	نقاط قوت
0/74	نقاط ضعف
0/78	نقاط فرصت
0/64	نقاط تهدید

قلمرو تحقیق

روستای حیدره بالای شهر یکی از روستاهای مهم استان همدان است که از پتانسیل‌ها و توان بلقوه‌ای در زمینه صنعت گردشگری برخوردار است. از لحاظ موقعیت جغرافیایی روستای حیدره بالای شهر در طول 34 درجه و 48 دقیقه شمالی و عرض 48 درجه و 27 دقیقه شرقی و در ارتفاع 1911 متری از سطح دریا قرار دارد که این روستای خوش آب و هوا و سرسبز در حاشیه 2/5 Km غربی شهر همدان از دهستان الوند کوه غربی بخش مرکزی همدان بین دره عباس آباد و دره وسیع و کم عمقی بنام فخر آباد واقع گردیده که در ابتدای این دره روی شیب دامنه غربی آن قرار گرفته است. از منظر شرقی روستای حیدره بالای شهر همانند سایر روستاهای زیبای ایران از جمله ماسوله به صورت پلکانی با چشم اندازی بسیار زیبا می‌باشد. بررسی و شناخت این پتانسیل‌ها و نقاط قوت و برنامه‌ریزی آن می‌تواند در توسعه روستای حیدره بالای شهر از نظر اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و زیست محیطی موثر باشد و همچنین در ارتقاء رشد صنعت گردشگری این روستا تاثیر گذار باشد. جاذبه های طبیعی متعدد و خدادادی در این روستا وجود دارد که شاهکار طبیعت است و موجب ایجاد جاذبه‌ای خاص در منطقه مذکور شده است، به طوری که در این منطقه جاذبه‌هایی چون قلل معروف و برف‌گیر مانند کلاغ لان کوه و کوه یخچال؛ که همیشه توجه تیم کوهنوردان را به این منطقه جلب می‌نماید و سه دره وسیع و خوش و آب و هوا که رودخانه‌های پر آبی در آن‌ها در جریانند، جنگل، چشمه سارهای فراوان که مملو از آب معدنی می‌باشند و انواع گونه‌های گیاهان داروئی و گونه‌های درختی اعم از مثمر و غیر مثمر که در دامنه‌های ارتفاعات جنوبی

² - Closed-ended questions

³ - Open-ended questions

روستا قابل رویت می‌باشد بر زیبایی این منطقه افزوده است. حیدره درست در امتداد جهت شمالی سلسله جبال مرتبط با قله الوند می‌باشد و از جمله هشت روستایی است که جزء دهستان الوند کوه غربی از توابع بخش مرکزی شهر همدان می‌باشد که در ضلع غربی این روستا و در امتداد دامنه آن به ارتفاعات چهار روستا همجوار منتهی می‌شود که در پشت این ارتفاع دره امامزاده محسن (ع) (امامزاده کوه) است که این دره مشتمل بر چهار روستای خطی است با چشم اندازی منحصر به فرد و دیگر جهت این روستا میتوان به ضلع شرقی این روستا اشاره کرد که پس از گذر از رودخانه خروشان و پر آب حیدره به دامنه جنگلکاری شهید رجایی بنام تپه یال برابر می‌رسیم که منتهی می‌شود به باغهای عباس آباد و گنجانمه و همچنین در موقعیت ضلع جنوبی این روستا دو دره خوش آب و هوا و منحصر به فرد به نامهای دره ایسیلان و دیگری دره چشمه‌ها که مورد اس

یافته های تحقیق

در این بخش داده‌های مربوط به متغیرهای سن، جنسیت و میزان تحصیلات با استفاده از آمار توصیفی نظیر فراوانی توصیف شده‌اند.

الف- توزیع فراوانی سن بر حسب جنس

گردشگران بر حسب سن و جنس در مقطع زیر 20 سال، 43 نفر می‌باشند که 31 نفر زن و 12 نفر مرد هستند، در مقطع 20-30 سال، 53 نفرند که 37 نفر زن و 16 نفر مرد می‌باشند. بر اساس یافته‌های تحقیق تعداد زن‌های گردشگر در سنین زیر 20 و 20-30 سال نسبت به مردان فراوانی بیشتری دارد.

ب- توزیع فراوانی تحصیلات بر حسب سن

بر اساس رابطه تحصیلات و جنس گردشگران تعداد زنان در مقاطع دیپلم، فوق دیپلم، لیسانس و فوق لیسانس از مردان بیشتر است. در سطح لیسانس 75 نفر پاسخ گوی گردشگر وجود دارد که 40 نفر زن و 35 نفر مرد می‌باشند. در سطح دیپلم، از 50 نفر 26 نفر زن و 24 نفر مرد هستند.

جهت تعیین و تشخیص مناسب بودن تحلیل مولفه اصلی برای وزن‌دهی مولفه‌ها، از آزمون کیسر و آزمون بارتلت استفاده گردید. این مقادیر با استفاده از نرم افزار *SPSS* محاسبه شده است. بدین ترتیب میزان آزمون *KMO* در پرسش‌نامه گردشگران 0/72 می‌باشد که بیان‌گر این واقعیت است که وزن‌دهی مولفه‌ها با استفاده از تحلیل مولفه اصلی مناسب است و نتیجه آزمون بارتلت نیز معنی‌دار شده است.

جدول شماره 2- مقدار آزمون کیسر و آزمون بارتلت پرسش‌نامه گردشگران

آزمون کیسر	0/72	
آزمون بارتلت	کای اسکور درجه آزادی سطح معنی‌داری	3 E 2/136 595 0

نتایج تجزیه و تحلیل عوامل داخلی توسعه گردشگری

از دیدگاه گردشگران مهم‌ترین نقاط قوتی که گردشگری روستای حیدره از آن برخوردار است موقعیت جغرافیایی با امتیاز وزنی 0/3، وجود اماکن مذهبی با امتیاز وزنی 0/18 و داشتن آب و هوای مطبوع با امتیاز وزنی 0/156 می‌باشد. همچنین گسترش خدمات ارتباطی، دسترسی مناسب و آسان و امکانات رفاهی مناسب به عنوان کم‌اهمیت‌ترین نقاط قوت از نگاه گردشگران شناسایی شدند. جدول (3) نتایج تجزیه و تحلیل نقاط قوت توسعه گردشگری روستای حیدره را نشان می‌دهد.

جدول شماره 3- نتایج تجزیه و تحلیل نقاط قوت توسعه گردشگری روستای حیدره

نقاط قوت	وزن	درجه‌بندی	امتیاز وزنی
S1= موقعیت جغرافیایی	0/06	5	0/3
S2= وجود اماکن مذهبی	0/045	4	0/18
S3= داشتن آب و هوای مطبوع	0/052	3	0/156
S4= مستعد بودن روستای حیدره جهت سرمایه‌گذاری	0/049	3	0/147
S5= بازار محصولات کشاورزی و صنایع دستی و محلی	0/043	3	0/129
S6= گسترش انواع خدمات ارتباطی	0/042	3	0/126
S7= دسترسی مناسب و آسان	0/035	2	0/07
S8= امکانات رفاهی مناسب	0/022	3	0/066
جمع	0/392		1/28

نا مناسب بودن تاسیسات تفریحی و مذهبی، کمبود امکانات بهداشتی، کمبود نیروی متخصص و آموزش دیده و نا آشنایی اهالی در نحوه برخورد با گردشگران به عنوان مهم‌ترین نقاط ضعفی است که توسط گردشگران انتخاب شده است.

جدول شماره 4- نتایج تجزیه و تحلیل نقاط ضعف توسعه گردشگری روستای حیدره

نقاط ضعف	وزن	درجه بندی	امتیاز وزنی
W1 = نامناسب بودن تاسیسات تفریحی و مذهبی	0/095	5	0/475
W2 = کمبود امکانات بهداشتی W3 = کمبود نیروی متخصص و آموزش دیده W4 = ناآشنایی اهالی در نحوه برخورد با گردشگران W5 = کمبود تبلیغات مناسب W6 = تعارض و تضاد فرهنگی W7 = کاهش کیفیت جاذبه های گردشگری	0/105	4	0/42
	0/102	4	0/408
	0/067	5	0/335
	0/086	3	0/285
	0/076	2	0/152
	0/046	3	0/138
	0/608		2/333
جمع			

همچنین از دیدگاه گردشگران تعارض و تضاد فرهنگی و کاهش کیفیت جاذبه های طبیعی از کم اهمیت ترین نقاط ضعفی هستند که گردشگری روستای حیدره با آنها مواجه است.

نتایج تجزیه و تحلیل عوامل خارجی توسعه گردشگری

مطابق نتایج جدول 4-10، توانایی جذب گردشگر از استان های همجورا با امتیاز وزنی 0/544، افزایش سرمایه گذاری دولتی با امتیاز وزنی 0/444 و افزایش سرمایه گذاری خصوصی با امتیاز وزنی 0/388 از دیدگاه گردشگران مهم ترین فرصت هایی هستند که پیش روی توسعه گردشگری در روستای حیدره قرار دارند.

جدول شماره 5- نتایج تجزیه و تحلیل فرصت های توسعه گردشگری روستای حیدره

فرصت ها	وزن	درجه بندی	امتیاز وزنی
O1 = توانایی جذب گردشگر از استان های همجوار	0/136	4	0/544
O2 = افزایش سرمایه گذاری دولتی O3 = افزایش سرمایه گذاری خصوصی O4 = نیروهای متخصص بومی O5 = تدوین مقررات توسعه گردشگری O6 = گسترش رسانه های جمعی	0/111	4	0/444
	0/097	4	0/388
	0/052	3	0/156
	0/041	3	0/123
	0/046	2	0/092
	0/498		1/777
جمع			

همچنین وجود نیروهای متخصص بومی، تدوین مقررات توسعه گردشگری در منطقه و گسترش رسانه های جمعی از جمله کم اهمیت ترین فرصت های توسعه گردشگری می باشند. از دیدگاه گردشگران مهم ترین تهدیدهایی که گردشگری در روستای حیدره با آن روبرو است عبارتند از: کاهش امنیت اجتماعی

با امتیاز وزنی 0/4، مدیریت نادرست در برنامه‌ریزی گردشگری با امتیاز وزنی 0/4 و استفاده نامطلوب از جاذبه‌های گردشگری با امتیاز وزنی 0/388 .

جدول شماره 6- نتایج تجزیه و تحلیل تهدیدهای توسعه گردشگری روستای حیدره

امتیاز وزنی	درجه‌بندی	وزن	تهدیدها
0/4	4	0/1	T1 = کاهش امنیت اجتماعی
0/4	4	0/1	T2 = مدیریت نادرست در برنامه‌ریزی گردشگری T3 = استفاده نامطلوب از جاذبه‌های گردشگری T4 = تغییر بدون برنامه‌ی کاربری اراضی T5 = رقابت سایر روستاها T6 = پایین بودن بودجه دولتی
0/388	4	0/097	
0/32	4	0/08	
0/3	3	0/1	
0/04	2	0/02	
1/863		0/502	
			جمع

گردشگران معتقدند که تغییر بدون برنامه‌ی کاربری اراضی با امتیاز وزنی 0/32، رقابت سایر روستاها با امتیاز وزنی 0/3 و پایین بودن بودجه دولتی با امتیاز وزنی 0/04 توسعه‌ی گردشگری در روستای حیدره را کم‌تر تهدید می‌کند. جدول (6) نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل تهدیدهای توسعه‌ی گردشگری در روستای حیدره را نشان می‌دهد.

تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک

در ماتریس خلاصه تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک، با استفاده از جدول‌های تجزیه و تحلیل عوامل داخلی و خارجی و ترکیب آن‌ها، مهم‌ترین عوامل استراتژیک در گردشگری روستای حیدره ارائه گردیده است. این کار با بررسی دوباره وزن‌های هر یک از عوامل موجود در جدول‌های تجزیه و تحلیل عوامل داخلی و خارجی، انجام گرفته است. در حقیقت سنگین‌ترین عوامل موجود در این دو جدول، باید به جداول تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک منتقل شوند. در این مرحله از آنجایی که مجموع وزن‌ها باید یک شود نیاز به تعدیل و تغییر وزن‌های قبلا محاسبه شده در دو جدول مذکور است (هانگر و ویلن، 1384).

جدول شماره 7- خلاصه تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک

امتیاز وزنی	درجه بندی	وزن	عوامل استراتژیک
قوت‌ها (S)			
0/215	5	0/043	S1: موقعیت جغرافیایی
0/111	3	0/037	S2: وجود اماکن مذهبی
0/105	3	0/035	S3: داشتن آب و هوای مطبوع
0/093	3	0/031	S4: مستعد بودن روستای حیدره جهت سرمایه گذاری
ضعف‌ها (W)			
0/3	4	0/075	W1: نا مناسب بودن تاسیسات تفریحی و مذهبی
0/292	4	0/073	W2: کمبود امکانات بهداشتی
0/34	5	0/068	W3: کمبود نیروی متخصص و آموزش دیده
0/186	3	0/062	W4: ناآشنایی اهالی در نحوه برخورد با گردشگران
فرصت‌ها (O)			
0/4	4	0/1	O1: توانایی جذب گردشگر از استان‌های همجوار
0/32	4	0/08	O2: افزایش سرمایه‌گذاری دولتی
0/28	4	0/07	O3: افزایش سرمایه‌گذاری خصوصی
0/12	3	0/04	O4: نیروهای متخصص بومی
تهدیدها (T)			
0/288	4	0/072	T1: کاهش امنیت اجتماعی
0/288	4	0/072	T2: مدیریت نادرست در برنامه‌ریزی گردشگری
0/216	3	0/072	T3: استفاده نامطلوب از جاذبه‌های گردشگری
0/28	4	0/07	T4: تغییر بدون برنامه‌ی کاربری اراضی

همچنین از دیدگاه گردشگران تعارض و تضاد فرهنگی و کاهش کیفیت جاذبه‌های طبیعی از کم اهمیت-ترین نقاط ضعفی هستند که گردشگری روستای حیدره با آن‌ها مواجه است. در جدول 4-9 نتایج تجزیه و تحلیل نقاط ضعف توسعه گردشگری در روستای حیدره مشاهده می‌شود. مطابق نتایج جدول 4-10، توانایی جذب گردشگر از استان‌های همجوار با امتیاز وزنی 0/544، افزایش سرمایه‌گذاری دولتی با امتیاز وزنی 0/444 و افزایش سرمایه‌گذاری خصوصی با امتیاز وزنی 0/388 از دیدگاه گردشگران مهم‌ترین فرصت‌هایی هستند که پیش‌روی توسعه گردشگری در روستای حیدره قرار دارند. همچنین وجود نیروهای متخصص بومی، تدوین مقررات توسعه گردشگری در منطقه و گسترش رسانه‌های جمعی از جمله کم‌اهمیت‌ترین فرصت‌های توسعه گردشگری می‌باشند. از دیدگاه گردشگران مهم‌ترین تهدیدهایی که گردشگری در روستای حیدره با آن روبرو است عبارتند از: کاهش امنیت اجتماعی با امتیاز وزنی 0/4، مدیریت نادرست در برنامه‌ریزی گردشگری با امتیاز وزنی 0/4 و استفاده نامطلوب از جاذبه‌های گردشگری با امتیاز وزنی 0/388.

گردشگران معتقدند که تغییر بدون برنامه‌ی کاربری اراضی با امتیاز وزنی 0/32، رقابت سایر روستاها با امتیاز وزنی 0/3 و پایین بودن بودجه دولتی با امتیاز وزنی 0/04 توسعه‌ی گردشگری در روستای

حیدره را کم‌تر تهدید می‌کند. جدول 4-11 نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل تهدیدهای توسعه‌ی گردشگری در روستای حیدره را نشان می‌دهد.

ماتریس راهبردهای توسعه گردشگری روستای حیدره

ماتریس *SWOT* امکان تدوین چهار انتخاب یا راهبرد متفاوت را فراهم می‌آورد. در واقع بر حسب وضعیت سیستم چهار دسته راهبرد را که از نظر درجه کنش‌گری متفاوت هستند می‌توان تدوین کرد (گلکار، 1384):

- راهبرد تهاجمی - رقابتی (*SO*): این استراتژی‌ها، برتری‌های رقابتی نواحی گردشگری را نشان می‌دهند و تحت تاثیر استراتژی‌های تهاجمی، نام‌گذاری می‌شوند. در این سیاست‌ها، راهکارهای پیشنهادی برای استفاده مطلوب از نقاط قوت، در جهت بهره‌برداری از فرصت‌های پیش‌رو در نظر گرفته می‌شود.

- راهبرد انطباقی (بازنگری) (*WO*): این استراتژی‌ها، استراتژی‌های بازنگری شناخته می‌شوند. در این منطقه به پیشنهادها و راهکارهای اجرایی برای رفع نقاط ضعف با بهره‌برداری بهینه از فرصت‌ها، به ویژه از راه تخصیص مجدد منابع توجه می‌شود.

- راهبرد اقتضایی (تنوع) (*ST*): این استراتژی‌ها، استراتژی‌های تنوع‌شناسایی شده‌اند و با شناسایی مهم‌ترین نقاط قوت درون سازمانی، به مقابله با تهدیدهای برون‌سازمانی که نواحی گردشگری با آن مواجه‌اند، می‌پردازند.

- راهبرد دفاعی (*WT*): این استراتژی‌های تدافعی، برآن‌اند تا با ارائه راهکارهای اجرایی، ضمن به حداقل رساندن نقاط ضعف نواحی گردشگری، از تهدیدهای برون‌سازمانی نیز اجتناب کنند. هر یک از این راهبردها بر اساس ماتریس خلاصه تجزیه و تحلیل عوامل استراتژیک تنظیم می‌گردد. جدول 4-13، راهبردهای چهارگانه این پژوهش را از دیدگاه گردشگران نشان می‌دهد.

جدول شماره 8- ماتریس راهبردهای توسعه گردشگری در روستای حیدره از دیدگاه گردشگران

نقاط ضعف	نقاط قوت	تحلیل SWOT درونی بیرونی
1- نامناسب بودن تاسیسات تفریحی و مذهبی 2- کمبود امکانات بهداشتی 3- کمبود نیروی متخصص و آموزش دیده 4- ناآشنایی اهالی در نحوه برخورد با گردشگران 5- کمبود تبلیغات مناسب 6- تعارض و تضاد فرهنگی 7- کاهش کیفیت جاذبه‌های گردشگری	1- موقعیت جغرافیایی 2- وجود اماکن مذهبی 3- داشتن آب و هوای مطبوع 4- مستعد بودن روستای حیدره جهت سرمایه گذاری 5- بازار محصولات کشاورزی و صنایع دستی و محلی 6- گسترش انواع خدمات ارتباطی 7- دسترسی مناسب و آسان 8- امکانات رفاهی مناسب	فرصتها 1- توانایی جذب گردشگر از استان‌های همجوار 2- افزایش سرمایه‌گذاری دولتی 3- افزایش سرمایه‌گذاری خصوصی 4- نیروهای متخصص بومی 5- تدوین مقررات توسعه گردشگری 6- گسترش رسانه‌های جمعی
راهبردهای بازنگری (WO) بازنگری جهت رفع نقاط ضعف توسعه گردشگری حیدره از طریق استفاده بهینه از فرصت‌های پیش- روی توسعه گردشگری حیدره در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی به ویژه از طریق تخصیص مجدد منابع	راهبردهای رقابتی/ تهاجمی (SO) استفاده مطلوب از نقاط قوت توسعه گردشگری حیدره جهت بهره‌برداری از فرصت‌های پیش‌روی آن در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی	تهدیدها 1- کاهش امنیت اجتماعی 2- مدیریت نادرست در برنامه‌ریزی گردشگری 3- استفاده نامطلوب از جاذبه‌های گردشگری 4- تغییر بدون برنامه‌ی کاربری اراضی 5- رقابت سایر روستاها 6- پایین بودن بودجه دولتی
راهبردهای تدافعی (WT) رفع موانع بالنعل و بالقوه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی توسعه گردشگری حیدره	راهبردهای تنوع (ST) تنوع بخشی و ارتقاء نقاط قوت گردشگری جهت مقابله با تهدیدهای پیش‌روی توسعه گردشگری حیدره در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی	

نتیجه گیری

نتایج حاصل از تحلیل‌های مدل *SWOT* نشان می‌دهد که این روستا ضمن برخورداری از ظرفیت‌های مذکور جهت تبدیل شدن به یک منطقه نمونه گردشگری، با موانع و ضعف‌های درونی زیر نیز روبرو می‌باشد. مهم‌ترین نقاط ضعف استراتژیک توسعه گردشگری در این روستا عبارت است از:

- نامناسب بودن تاسیسات تفریحی و مذهبی مهم‌ترین نقطه ضعف استراتژیک در روستای حیدره محسوب می‌گردد که در صورت عدم توجه به این نقطه ضعف می‌تواند مسیر توسعه گردشگری در منطقه مذکور را با مشکل مواجه سازد، بدین منظور پیشنهاد می‌گردد مسئولین محلی و منطقه‌ای در خصوص ارتقای

کیفیت جاذبه‌های دیدنی این روستا و تنوع بخشی به ابزارهای تفریحی و رفاهی بازرگاری و تجدید نظر نمایند.

- کمبود تسهیلات بهداشتی برای گردشگران، یکی از نقاط ضعف آشکار در حیدره می‌باشد که برای گردشگرانی که وارد این روستا می‌شوند یک معطل بوده و به عنوان یک عامل استراتژیک منفی در توسعه گردشگری این منطقه محسوب می‌شود.

- کمبود نیروی متخصص و آموزش دیده در بخش گردشگری و طبیعت‌گردی، به عنوان یک عامل استراتژیک منفی در توسعه گردشگری شناخته شده است. در این زمینه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مربوطه می‌تواند با ارائه تمهیداتی ویژه برای افراد تحصیل کرده شاغل در بخش گردشگری روستا، موجبات جذب این افراد را ایجاد نماید.

در مقابل نقاط ضعف بیان شده، نتایج حاصل از تحلیل‌های مدل **SWOT** نشان می‌دهد که مهم‌ترین قوت‌های استراتژیک توسعه گردشگری در حیدره عبارت است از:

- وجود اماکن مذهبی و تفریحی در حیدره منجر به جذب گردشگر در منطقه مذکور شده است و به عنوان یک عامل استراتژیک مثبت می‌تواند باعث توسعه روستای حیدره گردد. روستای حیدره دارای جاذبه‌های دیدنی همچون باغات میوه، ارتفاعات و مناظر چشم‌نواز، قبور امامزادگانی همچو امامزاده محسن (ع) و قاسم (ع) می‌باشد که همواره موجبات جذب گردشگر از نقاط گوناگون را فراهم آورده است.

- یکی دیگر از نقاط قوتی که در اثر توسعه گردشگری در حیدره ایجاد شده است، بازار محصولات کشاورزی و صنایع دستی و محلی می‌باشد. این نقطه قوت علاوه بر اینکه موجب حفظ فرهنگ و سنت محلی می‌شود؛ موجب ایجاد بازارهای فصلی محصولات کشاورزی و درآمدزایی و اشتغال ساکنین خواهد شد.

- یکی از پیامدهای مثبت توسعه گردشگری در روستای حیدره بهبود و گسترش خدمات ارتباطی می‌باشد از جمله: تلفن، پست و غیره که با گسترش گردشگری بیشتر از گذشته مورد توجه قرار گرفته‌اند و موجبات ارتقاء فن‌آوری ارتباطات و اطلاعات را در این روستا فراهم نموده است که این عامل در تحقیق دهقان (1387) به عنوان یک نقطه قوت استراتژیک مورد اشاره قرار گرفته است.

توسعه گردشگری در حیدره با تهدیدهایی روبرو می‌باشد که چنانچه به خوبی شناسایی و خنثی نشوند توسعه گردشگری را تحت تاثیر قرار می‌دهند و منجر به اثرات نامطلوبی در این زمینه خواهند شد. نتایج حاصل از تحلیل‌های مدل **SWOT** نشان می‌دهد که مهم‌ترین تهدیدات استراتژیک پیش روی توسعه گردشگری در روستای حیدره شامل:

- کاهش امنیت اجتماعی، یکی از تهدیدهای توسعه گردشگری در حیدره است. این تهدید می تواند باعث کاهش تعداد گردشگران و به دنبال آن کاهش سرمایه گذاری و اشتغال زایی گردد. به منظور ارتقای امنیت اجتماعی، جلوگیری از ورود هر نوع گردشگر از طریق نظارت و ساماندهی مناسب گردشگران، تقویت نیروی انتظامی و مسئولین میراث فرهنگی، ایجاد کمپ جهت استقرار گردشگران در یک محیط مشخص، ایجاد پارکینگ جهت محافظت از خودروهای گردشگران پیشنهاد می گردد.

- مدیریت نادرست یا ناکارآمد در برنامه ریزی گردشگری حیدره، تهدیدی پیش روی توسعه گردشگری این منطقه می باشد. بدین منظور جهت برطرف نمودن ضعف های این روستا وجود مدیریتی تخصصی و واحد را مبرم می سازد تا از این طریق این روستا بتواند مسیر توسعه خود را طی کند.

در مقابل تهدیدهای بیان شده، نتایج حاصل از مدل **SWOT** نشان می دهد که مهم ترین فرصت های استراتژیک پیش روی توسعه گردشگری در این روستا عبارت است از :

- توانایی جذب گردشگر از استان های همجوار یکی از فرصت های مناسب پیش روی توسعه گردشگری در حیدره می باشد که در صورت توجه به این پتانسیل و انجام تبلیغات مناسب می توان از موقعیت جغرافیایی که این روستا در آن واقع شده نهایت بهره را برد و اقدام به جذب گردشگر از استان های همجوار همچون کردستان و کرمانشاه و توسعه گردشگری در منطقه مذکور نمود.

- افزایش توجه دولت به سرمایه گذاری در بخش گردشگری روستایی، یکی دیگر از فرصت های مناسب جهت توسعه گردشگری حیدره می باشد. به طور کلی سرمایه گذاری در زیرساخت های مورد نیاز توسعه گردشگری در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و حفظ نقاط قوت ضروری است. از آنجایی که روستای حیدره قابلیت جذب گردشگران زیادی را دارد و همچنین از نظر جاذبه های طبیعی، مذهبی و آب و هوای مطبوع دارای وضعیت مساعدی است، افزایش توجه دولت و سرمایه گذاری در بخش گردشگری از فرصت های پیش روی آن محسوب می شود.

- افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه گذاری در توسعه گردشگری منطقه نیز از فرصت های پیش روی روستای حیدره است که چنانچه به درستی مدیریت و بهره برداری شود، می تواند در ارتقای توسعه گردشگری حیدره موثر واقع شود و موجبات توسعه این روستا را فراهم آورد.

پیشنهادها

همان طور که بیان شد ماتریس **SWOT**، امکان تدوین چهار راهبرد متفاوت را فراهم می آورد. فرصت ها و تهدیدهای کلیدی خارجی به طور سیستماتیک با ضعف و قوت های داخلی در یک رویکرد ساختاری شده مقایسه می گردند و چهار راهبرد **(SO)**، **(ST)**، **(WO)** و **(WT)** را برای سیستم مطرح می کنند. در

این پژوهش این راهبردها به قرار زیر است که بر اساس آنها سیاست‌های مناسب و راهکارهای بهینه پیشنهاد شده است.

- راهبردهای رقابتی، تهاجمی (*SO*): استفاده مطلوب از نقاط قوت توسعه گردشگری حیدره جهت بهره‌برداری از فرصت‌های پیش‌روی آن در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی.

- راهبردهای تنوع (*ST*): تنوع بخشی و ارتقاء نقاط قوت گردشگری در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی جهت مقابله با تهدیدهای پیش‌روی توسعه گردشگری حیدره.

- راهبرد بازنگری (*WO*): بازنگری جهت رفع نقاط ضعف توسعه گردشگری حیدره از طریق بهره‌برداری بهینه از فرصت‌های پیش‌روی توسعه گردشگری حیدره در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی.

- راهبردهای تدافعی (*WT*): رفع موانع بالفعل و بالقوه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی توسعه گردشگری حیدره.

برای راهبردهای رقابتی / تهاجمی توسعه گردشگری حیدره، سیاست‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و دولتی، توسعه گردشگری طبیعی، توسعه گردشگری فرهنگی و توسعه گردشگری مذهبی پیشنهاد می‌شود.

برای هرکدام از این سیاست‌ها، راهکارهایی ارائه شده است که در ادامه به برخی از آنها اشاره می‌شود:

- معرفی مزیت‌های نسبی حیدره در زمینه سرمایه‌گذاری‌های خصوصی و دولتی گردشگری (توسعه نیروهای بومی، ارتقاء امکانات رفاهی، ایجاد فرصت برای کارآفرینان روستا و توسعه رسانه‌های جمعی) از سوی مسئولین منطقه.

- حفظ، نگهداری و بازسازی اماکن مذهبی (زیارت‌گاه‌ها) در راستای گردشگری مذهبی

برای راهبردهای تنوع توسعه گردشگری حیدره، سیاست‌های اشتغال‌زایی جهت جلوگیری از مهاجرت جوانان، توسعه گردشگری مبتنی بر اجتماع محلی، متنوع نمودن فعالیت‌های مرتبط با گردشگری و مقابله با تهدیدها پیشنهاد می‌شود.

برای هرکدام از این سیاست‌ها، راهکارهایی ارائه شده است که به بعضی از آنها اشاره می‌شود:

- توسعه و مرمت اقامت‌گاه‌های مسکونی با استفاده از اهالی جهت ایجاد اشتغال

- توجه به متنوع نمودن کردن امکانات رفاهی جهت اشتغال‌زایی در روستا

- ایجاد تعاونی‌های گردشگری جهت ارتقای سطح مشارکت اهالی

- به‌کارگیری رویکرد برنامه‌ریزی مبتنی بر مشارکت محلی جهت مقابله با تهدید مدیریت نادرست پیشنهاد می‌گردد تا گردشگری با یک برنامه‌ریزی مناسب، مدیریت مطلوبی داشته باشد و غیره.

برای راهبردهای بازنگری توسعه گردشگری حیدره، سیاست‌های اشتغال‌زایی جهت جلوگیری از مهاجرت جوانان، توسعه گردشگری مبتنی بر اجتماع محلی، متنوع نمودن فعالیت‌های مرتبط با گردشگری و مقابله با ضعف‌ها پیشنهاد می‌شود.

برای هر کدام از این سیاست‌ها، راهکارهایی ارائه شده است که به بعضی از آن‌ها اشاره می‌شود:

- سرمایه‌گذاری مناسب در بخش‌های فرهنگی و آموزشی مردم محلی و توسعه منابع انسانی جهت رفع کمبود نیروی متخصص

- سرمایه‌گذاری جهت ایجاد پارکینگ خارج از روستا برای خودروهای گردشگران جهت کاهش ترافیک و سروصدا

- به کارگیری مدیریت تخصصی در بخش‌های گردشگری و همچنین ثبات در مدیریت برای اجرای طرح‌های بلند مدت

- توسعه برنامه‌های مرتبط با گردشگری از طریق رسانه جمعی برای رفع کمبود تبلیغات و غیره.

برای راهبردهای کاهشی توسعه گردشگری حیدره، سیاست‌های زیر پیشنهاد می‌شود:

- سیاست‌گذاری جهت رفع نقاط ضعف

- سیاست‌گذاری جهت رفع تهدیدها

برای هر کدام از این سیاست‌ها، راهکارهایی ارائه شده است که به بعضی از آن‌ها اشاره می‌شود:

جهت رفع کمبود تبلیغات در این روستا، آگاه‌سازی گردشگران از طریق راه‌اندازی بانک اطلاعات گردشگری پیشنهاد می‌گردد

- اتخاذ قوانین ممنوعیتی جهت جلوگیری از خروج سرمایه‌های حاصل از توسعه گردشگری پیشنهاد می‌گردد

- مشارکت دادن مردم بومی در فعالیت‌های گردشگری و تقسیم سود عادلانه برای جلوگیری از کاهش سطح مشارکت پیشنهاد می‌شود

- با توجه به پایین بودن بودجه دولتی در مناطق روستایی، استفاده از سایر ارگان‌هایی که به مناطق گردشگری کمک می‌کنند توصیه می‌گردد، از جمله سازمان جهانی گردشگری و غیره.

منابع

- 1- بدری، علی و مطیعی لنگرودی، حسن و سلمان، محمد و علیقلی زاده، ناصر. (1388) اثرات اقتصادی بر نواحی روستایی. *مجله جغرافیا و توسعه ناحیه ای*، شماره 12.
- 2- پورقاسمیان، نسرین (1387). بررسی فضاهای ناشناخته شهری و روستایی در صنعت گردشگری شهرستان اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیا، دانشکده ادبیات، دانشگاه نجف آباد.
- 3- تقوی، رامین (1385). بررسی توریسم در کهگیلویه و نقش آن در توسعه منطقه‌ای. *پایان نامه کارشناسی ارشد توسعه روستایی*، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
- 4- رکن الدین افتخاری، عبدالرضا و قادری، اسماعیل. (1381). نقش گردشگری روستایی در توسعه روستایی. *مجله مدرس*، دوره 6، شماره 2.
- 5- رکن الدین افتخاری، عبدالرضا و مهدوی داوود. (1385). راهکار های توسعه گردشگری روستایی با استفاده از مدل SWOT: دهستان لواسان کوچک. *مجله مدرس*، دوره 10، شماره 2.
- 6- شهیدی، محمد شریف و اردستانی، زهرا السادات و گودرزی سروش، محمدمهدی (1384). بررسی تاثیرات توریسم در برنامه ریزی نواحی روستایی. پژوهش های جغرافیایی انسانی، سال 13، شماره 67: صص 131-159.
- 7- غفاری، رامین و ترکی هرچگانی، معصومه. (1388). نقش گردشگری در توسعه اجتماعی - اقتصادی مناطق روستایی استان چهار محال و بختیاری: مطالعه موردی بخش سامان. *فصلنامه روستا و توسعه*، سال 12، شماره 2، صص 113-126.
- 8- مافی، عزت الله و سقایی، مهدی. (1387). تحلیل بر گردشگری روستایی در پیرامون کلات شهرها. *مجله ی جغرافیا و توسعه ی ناحیه ای*، شماره 10.
- 9- مقصودی، طهماسب و لشگر آرا، فرهاد. (1383). توریسم و توسعه روستایی. *ماهنامه جهاد*، سال بیست و چهارم شماره 264.
- 10- مقصودی، طهماسب (1388). برنامه ریزی پایدار توریسم روستایی. قابل دسترسی در <http://dehati59.blogfa.com>
- 11- مهدوی، مسعود و قدیری معصوم، مجتبی و قهرمانی، معصوم. (1387). اثرات گردشگری بر توسعه روستایی با نظرسنجی از روستایان دره کن و سولقان. *فصلنامه روستا و توسعه*، سال 11، شماره 2، صص 39-60.
- 12- Barang, M (1998). *Tourism In Thailand , South, December.*
- 13- Loria, Monica And Corsale, Andrea. (2010). *Rural Tourism And Livelihood Strategies In Romania. Journal Of Rural Studies. Pages:152-162.*
- 14- Sharpley, Richard. (2002). *Rural Tourism And The Challenge Of Tourism Diversification. Tourism Management. Pages:233-244 .*